

'Noget-for-noget'-planlægning eller motiverende planlægning

Af "de unge planlæggere", redaktør Christina Lohfort

Byers fysiske udvikling har mange interessenter og derfor bevæger den sig i en retning som ikke alene defineres af en plan. Forskellige interessenter påvirker den fysiske planlægning i mange retninger, og det gør det ofte svært at genkende planstrategiens visioner i lokalplanens bestemmelser. Det udfordrer realiseringen af den overordnede plan. For selvom planens ideer implementeres gennem plansystemets niveauer, ligger det endelige resultat ofte langt fra den oprindelige idé. Sådan er det med planlægningen, det er noget af det fascinerende ved planlægning, men det kan også være det, der bremser fx en bæredygtig udvikling.

Fælles for de planer, som realiseres tæt på den oprindelige plans intention er, at mange kan se logikken i planen, og finder bestemmelserne attraktive. Disse attraktive bestemmelser angiver rammerne for udviklingen og giver den enkelte borger eller virksomhed mulighed for at udforme deres ejendom mv. mod de givne behov. En attraktiv bestemmelse kan fx være at give mulighed for, at der ud til større veje kan etableres fast hegn som støjværn til trods for, at der indenfor lokalplanens område alene ønskes levende hegn. De uattraktive bestemmelser er dem, som forhindrer borgerne i at ændre, udvide eller personliggøre deres ejendom. En uattraktiv bestemmelse er også, at der under ingen omstændigheder må bygges mere. Kan det tænkes, at vi kan aktivt kan bruge balancen mellem attraktive og uattraktive bestemmelser til at skabe en bedre plan?

Motiverende planlægning

Om end vi, som unge planlæggere, ikke har lang erfaring med planlægning, har vi ikke hørt begrebet motiverende planlægning. Men måske burde vi tale mere om det begreb? For nogen vil det måske lyde en smule luftigt, men tænk hvis vi forstod vores borgere så godt, at vi kunne bruge hvad de finder attraktivt til gennemføre nødvendige planlægnings tiltag.

Et eksempel:

Mange kommuner har en maksimal bebyggelsesprocent for boligområder. Ofte ønsker borgerne at bygge lidt ud eller op, men støder så på denne begrænsning, som vi her vil gøre mere velovervejet, og derfor kalde bestemmelse. Kan det lade sig gøre i en lokalplan at åbne op for muligheden for, at en grundejer kan udvide sin bolig under forudsætning af, at der samtidig etableres jord-, solvarme eller på anden vis gør huset uafhængig af eksterne varmekilder? Hvis dette er muligt, har vi et redskab til at handle – til at forhandle -, hvor begge parter vinder. Kommunen får udbygget antallet af ejendomme med bæredygtig varmeforsyning og borgeren for mulighed for at udbygge.

Denne indgang til planlægning betyder naturligvis, at vi må gøre op med nogle af de mange fastgroede dogmer, som eksisterer indenfor planlægning. Som ung planlægger opdrages vi i de dogmer, der eksisterer indenfor vores kommune og i den aktuelle politiske sammensætning. Men hvad ville der ske, hvis vi ændrede lidt på vores tilgang til disse dogmer?

Innovativ plankultur

Roskilde Kommune har, gennem Plan09, beskæftiget sig med dogmer i planlægningen. At læse ud fra deres afrapportering har opgøret med dogmerne styrket deres faglighed, og gjort dem opmærksomme på i hvilket omfang dogmerne overhovedet har betydning for vores byer og land. Før dem har projektet "Fornyelse af planlægningen" beskæftiget sig med samme problemstilling.

De eneste dogmer, der bør eksistere, er dem som står i planstrategien (samt andre politiske udmeldinger), men ofte gror tidligere tiders planlægningsdogmer fast, og bliver en del af administrationsgrundlaget, uden at vi forholder os til udbyttet af dem.

Hvis vi skal lave motiverende planlægning, skal vi frigøre os for fastgroede dogmer/bestemmelser og vi skal have noget at forhandle med. Dette "noget" er naturligvis forskelligt i landets 98 kommuner, men vi opfordre hermed planlæggere til at forsøge en 'noget-for-noget'-tilgang til planlægning. Måske kan det flytte udviklingen hurtigere og mere målrettet mod de mål (politiske og nødvendige) vi har for vores byer og land. Eller sagt

anderledes: For at motivere både borgere og os selv til at mødes om et konstruktivt kompromis.

Det er ikke sikkert en 'noget-for-noget'-bestemmelse vil holde i Naturklagenævnet, og derfor kræver denne indgang til planlægning en grundlæggende diskussion af vores midler til at initiere bæredygtig udvikling. Hermed er et ønske til regeringens bypolitikinitiativ givet videre!